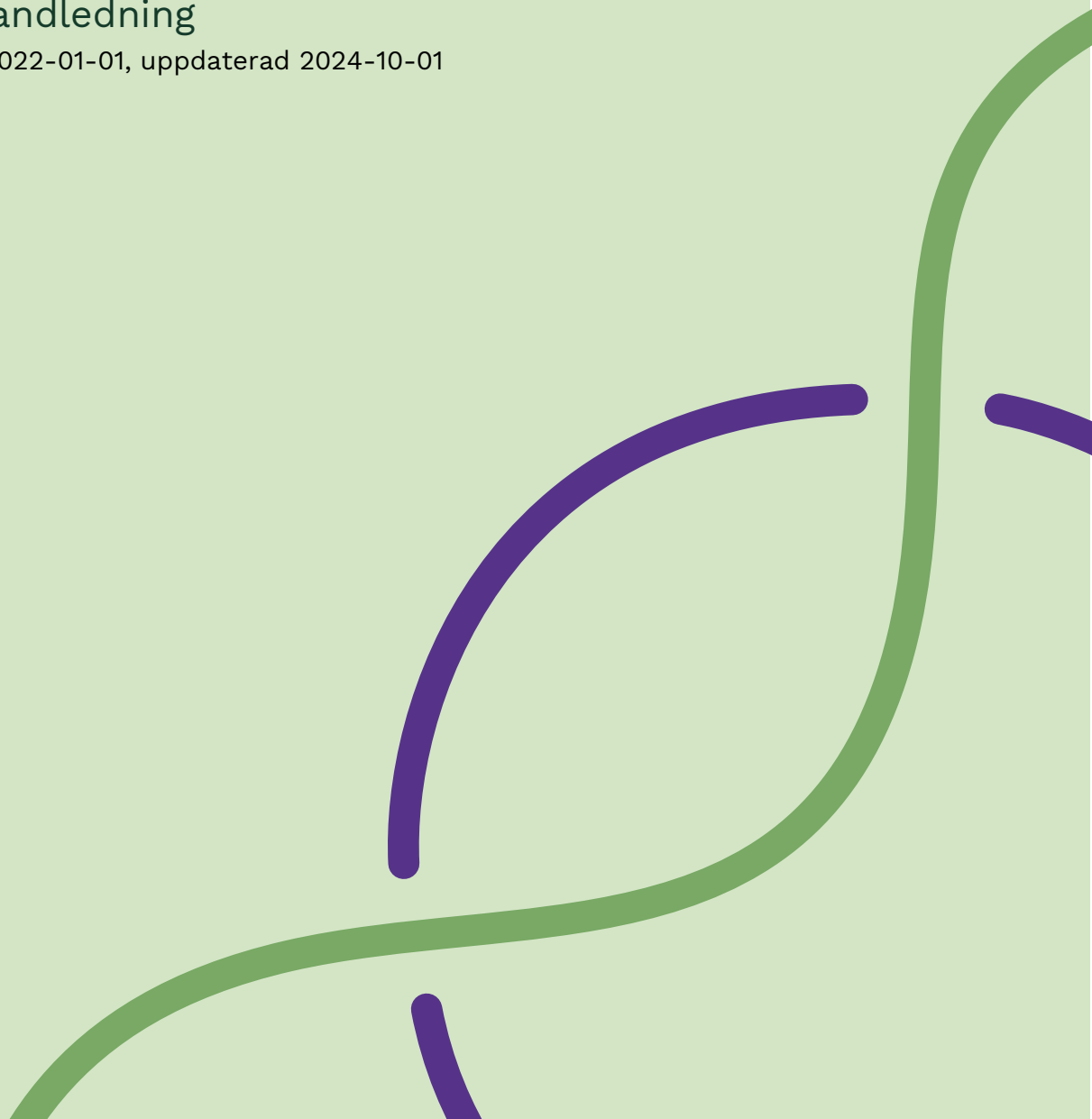

Arbetshälsa och ergonomi

Studiehandledning

Reviderad 2022-01-01, uppdaterad 2024-10-01

Innehåll

Inledning.....	4
En målstyrd utbildning	5
Förkunskapskrav.....	5
Klinisk tjänstgöring under handledning inom specialistområdet.....	6
Ansöka om att påbörja specialistutbildningen.....	6
Allmänna och specialistspecifika mål	6
Ingående delar.....	7
Klinisk handledning	7
Krav på handledaren	7
Akademisk examen på avancerad nivå (lägst magister).....	8
Teoretisk fördjupning relevant för specialistområdet	8
Kvalitets-och förbättringsarbete	8
Patientfall: reflektionsuppgifter (3st)	9
Att ansöka om specialistkompetens.....	9
Specialistkompetens inom fler områden.....	9
Specialist direkt.....	10
Förkortad studieplan.....	10
Granskningsprocess och återkoppling.....	10
Överklagan	11
Kostnad.....	11
Viktiga begrepp	11
Förutsättningar för ST-tjänstgöring.....	12
Lärandemål allmänna kompetenser	12
Mål I A. Medicinsk vetenskap	12
Mål I B. Medarbetarskap, ledarskap och pedagogik.....	13
Mål I C. Personcentrerad vård, etik, mångfald och jämlikhet	15
Mål I D. Systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.....	16
Mål I E. Hälsofrämjande arbete.....	17

Mål I F. Läkemedel	18
Lärandemål för specialistområdet arbetshälsa och ergonomi	19
Mål II A. Arbetsliv och hälsa	19
Mål II B. Systematiskt arbetsmiljöarbete	21
Mål II C. Lagstiftning inom arbetsmiljö- och socialförsäkringsområdet	22
Mål II D. Utbildning, handledning och etik	23
Mål II E. Biomekanik och arbetsfysiologi	25
Rekommenderade förutsättningar för ST-utbildning	26

Specialistfysioterapeuten inom ämnesområdet arbetshälsa och ergonomi arbetar inom området arbetsmiljö och arbetsorganisationer samt med individer med hälsorelaterade besvär i relation till arbete

Specialistfysioterapeuten har en bred och fördjupad yrkesspecifik kunskap. Det innefattar bland annat kunskap om:

- Bedömning av arbetsförmåga och hälsorelaterade besvär i relation till arbete hos personer i arbetsför ålder.
- Bedömning av arbetsförmåga och hälsorelaterade besvär i relation till arbete hos personer i arbetsför ålder.

Specialistfysioterapeuten ska inom arbetsområdet arbetshälsa och ergonomi kunna bedöma arbetsmiljön på både individ-, grupp- och organisationsnivå, och vara rådgivande instans på samtliga nivåer.

Specialistfysioterapeuten samarbetar med andra instanser inom hälso-och sjukvården, arbetsgivare samt andra myndigheter. Specialistfysioterapeuten återfinns inom företagshälsan, såväl offentlig som privat, på specialistklinik inom slutenvård, universitet/högskola, som fristående konsult och på myndigheter.

Inledning

På 1970-talet togs ett första initiativ att utveckla en specialistordning då ”behörighet att ange speciell inriktning” inrättades. Denna behörighet utfärdades fram till kongressen 1993 då den ersattes av specialistordningen. Idag finns 17 specialistinriktningar inom fysioterapi. Specialistutbildningen är en målrelaterad treårig klinisk utbildning under handledning med krav på akademisk examen om lägst magister samt annan teoretisk och klinisk utbildning som syftar till fördjupning och breddning inom specialistområdet.

Studiehandledningen beskriver de krav och lärandemål som ingår i specialiseringstjänstgöring (ST) för fysioterapeuter¹ och som leder fram till specialistbehörighet. Ännu är inte fysioterapeuters specialistutbildning reglerad i

¹ I dokumentet används genomgående titeln fysioterapeut. Här innefattas även sjukgymnast vilket är den tidigare benämningen/titeln på professionen.

lag men förbundet verkar aktivt och kontinuerligt för att fysioterapeuters specialistkompetens ska erkännas av samhället.

En målstyrd utbildning

Specialistutbildningen är en målrelaterad och individuellt utformad utbildning. Det innebär att innehållet i specialistutbildningen kan se olika ut för olika individer inom ett och samma specialistområde, utifrån erfarenheter, kunskaper och meriter som den sökande har med sig vid specialistutbildningens början. Fokus för bedömningen ligger på måluppfyllelse, det vill säga det som den sökande lärt sig genom sin kliniska erfarenhet samt fort- och vidareutbildning. Inom ett sådant kompetensbaserat synsätt är det inte föreskrivet exakt vilka kurser den enskilde ska gå eller hur många timmar varje utbildningsaktivitet innefattar. Utgångspunkten är i stället att allt systematiskt lärande räknas och att det finns olika sätt att lära och utvecklas på. Specialisthandledaren har en central roll i samarbetet med ST-fysioterapeuten under hela specialistutbildningen genom att vägleda, följa upp och bedöma måluppfyllelsen. Måluppfyllelse ska kunna verifieras med olika intyg. I studiehandledningen anges lärandemålen och förslag på utbildningsaktiviteter. Målbeskrivningarna i studiehandledningen består av lärandemål vilka kompletterar varandra. Det är därför viktigt att läsa dessa tillsammans som en helhet. Som stöd finns förslag på rekommenderade aktiviteter för varje lärandemål. I studiehandledningen anges inte hur lång tid det tar för att uppnå ett specifikt lärandemål. Vissa av kompetenserna förväntas fysioterapeuten utveckla under hela sin ST, till exempel inom etik. Den totala längden på en ST rekommenderas vara tre år på heltid. Om den totala utbildningstiden underskrider tre år på heltid behöver utbildningen förlängas med motsvarande tid till exempel om ST-fysioterapeuten väljer att genomföra utbildningen på deltid. Förutom magisterutbildning och andra utbildningsaktiviteter, består utbildningen av klinisk tjänstgöring under handledning.

Förkunskapskrav

För att påbörja specialistutbildningen krävs:

- Kandidatexamen i fysioterapi
- Två års klinisk erfarenhet som leg. fysioterapeut om minst 75 procent av heltidsanställning.
- Pågående anställning relevant för specialistområdet

Klinisk tjänstgöring under handledning inom specialistområdet

Den kliniska tjänstgöringen ska omfatta tre års tjänstgöring inom specialistområdet under handledning av en namngiven handledare som godkänts av förbundets specialistkommitté.

Vid genomförande av specialistutbildningen ska den kliniska tjänstgöringen motsvara minst 75 procent av en heltid inom specialistområdet under handledning. Om du inte uppfyller kravet gällande klinisk tjänstgöring motsvarande 75 procent behöver tiden på specialistutbildningen förlängas med motsvarande tid. Detta för att uppnå sammanlagd klinisk erfarenhet inom specialistområdet motsvarande tre år.

Den kliniska tjänstgöringen är grunden i ST-utbildningen och ska utgöra majoriteten av utbildningstiden. Övrig tid ska fyllas av kurser eller andra utbildningsaktiviteter. Den kliniska tjänstgöringen ska avspegla den kliniska vardagen utifrån målen. Detta gäller både innehåll och exponeringssätt som till exempel fysiska eller digitala patientmöten, individuellt eller i grupp.

Ansöka om att påbörja specialistutbildningen

Grundläggande är att den sökande har en pågående anställning inom ett kliniskt område som är relevant för det sökta specialistområdet. Specialistutbildningen bygger på ett självstyrt lärande med stöd av en individuell studieplan under handledning. Studieplanen formuleras utifrån de lärandemål och rekommenderade aktiviteter som föreslås i studiehandledningen. Med stöd av handledaren formulerar ST-fysioterapeuten sin individuella studieplan. Studieplanen liksom handledaren ska godkännas av förbundets specialistkommitté innan ST påbörjas.

Det finns två ansökningstillfällen per år, 1 februari respektive 1 september. Vid dessa tillfällen hanteras alla ansökningsärenden. Handläggningstiden är normalt upp till tre månader efter sista ansökningsdag. Den individuella studieplanen är giltig i sex år. Om ST-fysioterapeuten inte har slutfört utbildningen inom denna tid behöver studieplanen revideras och bedömas på nytt av specialistkommittén.

Allmänna och specialistspecifika mål

I målbeskrivningarna anges de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som specialistfysioterapeuten ska utveckla under sin ST. I målbeskrivningarna finns allmänna mål och specialitetsspecifika mål. De allmänna målen gäller för alla

specialiteter inom fysioterapi medan de specifika är beroende av vilket specialismråde fysioterapeuten specialiserar sig inom. I studiehandledningen finns rekommendationer för hur den individuella studieplanen för de allmänna samt de specifika lärandemålen inom respektive specialismrådet bör utformas. Rekommendationerna syftar till att vara ett stöd och underlätta tolkningen och samsynen kring målen, ge tips till handledare och ST-fysioterapeut avseende utbildningsplanens utformning och handledningens innehåll samt exemplifiera de utbildningsaktiviteter som finns angivna för respektive lärandemål.

Ingående delar

- Klinisk tjänstgöring under handledning inom specialismrådet
- Akademisk examen på avancerad nivå (lägst magister)
- Teoretisk fördjupning relevant för specialismrådet
- Kvalitets- och förbättringsarbete
- Patientfall: reflektionsuppgifter (3st)

Klinisk handledning

Den kliniska handledningen ska motsvara totalt 30 timmar fördelat på tre år vilket kan fördelas på ca fem tillfällen/år. Handledarens uppgift är att:

- fungera som bollplank och stöd vid utformningen av studieplanen
- bistå med kollegialt erfarenhetsutbyte i det kliniska arbetet för valda moment eller aspekter kopplat till lärandemålen
- följa upp att innehållet i planen genomförs och vara ett stöd för reflektion kring lärandet
- intyga att aktiviteter i studieplanen är genomförda och kompetensmål uppfyllda

Handledningen kan ske individuellt eller i grupp, och kan ske fysiskt eller på distans. I samband med att studieplanen upprättas kan handledare och ST-fysioterapeut också göra en överenskommelse om hur handledningen ska läggas upp. Syftet med överenskommelsen är att främja en välfungerande relation och att synliggöra förväntningar och behov mellan handledare och den sökande. Det kan handla om kommunikationssätt, återkoppling och/eller lärstil.

Krav på handledaren

Den kliniska handledaren ska vara specialist inom relevant område och väl förankrad i kliniskt arbete. Det är möjligt att vid behov ha både en huvudhandledare och en eller flera bihandledare.

Akademisk examen på avancerad nivå (lägst magister)

ST-fysioterapeuten ska ha en akademisk vidareutbildning på avancerad nivå, lägst magisterexamen. En examen på avancerad nivå ska säkerställa att specialisten utvecklat akademiska kompetenser såsom kritiskt tänkande, informationskunskap, vetenskapligt förhållningssätt och självstyrkt lärande. Denna kompetens ger den sökande verktyg att vidareutveckla sig inom sitt ämnesområde samt kapacitet att verka i rollen som kunskapsbärare, kunskapsförmedlare och kunskapsutvecklare. Därför behöver magister-/masterexamen inte vara inom området fysioterapi utan alla utbildningar med relevans för området fysioterapi accepteras, exempelvis klinisk medicinsk vetenskap, beteendevetenskap, folkhälsa eller idrottsmedicin.

Teoretisk fördjupning relevant för specialistområdet

Den teoretiska fördjupningen som syftar till att uppnå de allmänna och de specialistspecifika lärandemålen ska vara planerad, ändamålsenlig och systematisk samt ska kunna motiveras utifrån ingående lärandemål, rekommenderade aktiviteter samt den sökandes behov. ST-fysioterapeuten rekommenderas att kontinuerligt dokumentera sitt lärande.

Vad gäller kurser är rekommendationen att den individuella studieplanen ska innehålla en variation av olika typer av kurser, till exempel högskolekurs, seminarium, webbutbildning, konferens etc. Det ska tydliggöras i studieplanen vilket lärandemål som avses att helt eller delvis uppnås efter genomgången kurs.

Kvalitets- och förbättringsarbete

Hälso- och sjukvården är i ständig utveckling och dess förmåga att systematisk utvärdera verksamheten utifrån ett kvalitets- och förbättringsperspektiv blir allt viktigare. I ST-tjänstgöringen ingår att genomföra ett kvalitets- och förbättringsarbete med utgångspunkt från förbättringskunskap som kunskapsområde samt utifrån verksamhetens behov för att uppnå Mål I D. Systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.

Exempel på förbättringsarbeten kan vara:

- att förbättra vårdkedjan för en viss patientgrupp alternativt utveckla eller revidera patientinformation. Det kan även vara att medverka i en arbetsgrupp för att förbättra effektiviteten eller flödet i en process på kliniken.

Omfattningen av arbetet är inte specificerat, utan man kan som sökande med fördel genomföra förbättringsarbetet inom ett avgränsat område. Det är ett krav att etablerade verktyg och metoder inom förbättringskunskap används i arbetet.

Genomfört förbättringsarbete behöver ej vara inom valt specialistområde.

Intyg om förbättringsarbete laddas upp vid specialistansökan, enligt tillgänglig mall på specialistutbildningens hemsida.

Patientfall: reflektionsuppgifter (3st)

Inom ramen för specialistutbildningen (gäller ej specialist direkt) ingår det att genomföra tre skriftliga patientfall: reflektionsuppgifter.

Patientfall i den kliniska vardagen inom den specifika specialiteten identifieras av ST-fysioterapeuten med stöd av den kliniska handledaren. Utifrån dessa verklighetsanknutna fall, identifieras problemet, samband diskuteras och åtgärder föreslås relaterade till vetenskap och beprövad erfarenhet. I intygmallen ges vägledning i tillvägagångssätt, se specialistutbildningens hemsida.

Genomförda reflektionsuppgifter/patientfall i sin helhet laddas upp vid specialistansökan.

Att ansöka om specialistkompetens

När ST-fysioterapeuten fullföljt sin individuella studieplan och handledaren kan intyga att utbildningsaktiviteter är genomförda och lärandemålen är uppfyllda är det möjligt att ansöka om specialistkompetens. Ansökan består av:

- fullföljd studieplan samt ingående intyg från genomförda utbildningsaktiviteter
- tre patientfall (reflektionsuppgifter)
- intyg genomfört förbättringsarbete
- examensbevis för akademisk examen på avancerad nivå (lägst magister)

Se information på hemsidan där även blanketter och intyg samt instruktion för uppladdning av ansökan finns tillgängligt.

Specialistkompetens inom fler områden

Det är möjligt att söka specialistkompetens inom mer än ett område. Uppnådda allmänna mål I A-F inom en specialitet kan tillgodoräknas inom en annan

specialitet utan kompletteringar med undantag för veterinärmedicin vars allmänna mål skiljer sig något från övriga.

Om specialistkompetens erhållits enligt tidigare specialistutbildning från 1993-2021 behöver den som ansöker om ytterligare specialistkompetens redogöra för måloppfyllelse för både de allmänna kompetenserna, mål I A-F och de specifika målen för valt specialistområde. Detta då de allmänna målen I A-F har reviderats.

Specialist direkt

Den som till exempel har arbetat länge inom ett specialistområde och redan har en magisterexamen kan ansöka om specialist direkt. För att kunna ansöka om specialist direkt behöver den sökande ha;

- minst fem års klinisk erfarenhet varav minst tre inom specialistområdet
- lägst magisterexamen
- bedömas uppfylla de allmänna och specialistspecifika lärandemålen
- genomfört ett kvalitets- och förbättringsarbete

Ansökan ska innehålla en redogörelse av uppfyllda lärandemål, underlag för tillgodoräknande av utbildningsaktiviteter och en reflektion över professionell utveckling som fysioterapeut inom specialistområdet samt intyg för kvalitets- och förbättringsarbete och examensbevis magister/masterexamen.

Förkortad studieplan

Om inte kraven för att ansöka om specialist direkt uppfylls kan förkortad studieplan vara ett alternativ. Den förkortade studieplanen ska omfatta minst två år. Utöver planerade utbildningsaktiviteter ska ST-fysioterapeuten i sin studieplan även redogöra för vilka lärandemål som hen redan uppnått/uppnår. Dessa ska styrkas med underlag för tillgodoräknande av redan genomförda utbildningsaktiviteter.

Granskningsprocess och återkoppling

Specialistkommittén granskar alla ansökningar utifrån de lärandemål och rekommenderade aktiviteter som finns beskrivna i studiehandledningen. I de fall kommittén önskar komplettering av ansökan ges den sökande möjlighet till att komplettera sin ansökan och en ny granskning görs.

Överklagan

Om den sökandes ansökan inte blir godkänd av specialistkommittén efter genomförd komplettering finns möjlighet för den sökande att inkomma med en detaljerad redogörelse för den/de aspekter som hen anser inte blivit korrekt värderade och motivera varför beslutet bör ändras. Överklagan ska skickas inom två veckor efter meddelat beslut till studierektor för specialistutbildning via handläggare. Studierektor tar beslut om överklagan ska föranleda en ytterligare granskning eller om beslutet kvarstår. Den sökande får återkoppling 1 månad efter inkommen ansökan.

Kostnad

Avgiften är 1 500 kr för medlem respektive 15 000 kr för icke medlemmar. Avgiften betalas i samband med att handläggning av en ansökan påbörjats. Skulle den sökande av olika skäl inte kunna fullfölja sin specialistutbildning kan hen kontakta förbundet och ansöka om att få tillbaka 80 procent av avgiften.

Viktiga begrepp

I målbeskrivningarna används bland annat begreppen *behärska*, *ha kunskap om* och *ha kännedom om*. Att *behärska* innebär att fysioterapeuten ska uppvisa de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som krävs för att fullständigt och självständigt kunna utföra de arbetsuppgifter som förekommer inom det område som avses. Det kan till exempel vara att fullständigt och självständigt kunna bedöma, behandla och följa upp en patient och använda de metoder som är relevanta för området. *Ha kunskap* används för att uttrycka ett kompetenskrav som är mindre omfattande än *behärska*. *Ha kännedom* används för att uttrycka det minst omfattande kompetenskravet. I målbeskrivningarna anges också när genomförandet av vissa utbildningsaktiviteter ska styrkas genom intyg.

Med auskultation menas en strukturerad kortare utbildningsaktivitet, vanligen en halv- eller heldag, förlagd i klinik eller annan verksamhet som är viktig för specialistområdet.

Förutsättningar för ST-tjänstgöring

För att ST-fysioterapeuten ska uppnå lärandemålen, och för att handledaren ska klara sitt uppdrag behövs erforderliga resurser till aktiviteter relaterade till utbildningsplanen, kompetensutveckling och stöd till handledare. Det är viktigt att förankra sin studieplan med sin arbetsgivare innan start samt att handledaren ges goda förutsättningar att genomföra sitt handledaruppdrag.

I målbeskrivningarna finns delmål (I) som är gemensamma för alla specialistområden och specialistspecifika delmål (II) som är framtagna för varje specialitet.

Lärandemål allmänna kompetenser

Mål I A. Medicinsk vetenskap

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> • behärska att kritiskt granska och värdera vetenskapliga texter • uppvisa ett vetenskapligt förhållningssätt i det dagliga arbetet • kunna använda olika vetenskapliga kunskapskällor i sitt vardagliga arbete 	Klinisk tjänstgöring under handledning Akademisk fördjupning motsvarande lägst magisterexamen	Intyg om klinisk tjänstgöring Examensbevis utfärdat av universitet/högskola Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdade av handledare

Mål I A är specialistfysioterapeutens bas. Specialistfysioterapeuten är en resurs för sin arbetsplats genom att arbeta evidensbaserat och medverka till att ett vetenskapligt förhållningssätt genomsyrar verksamheten.

Måluppfyllnad: För måluppfyllelse krävs akademisk examen om lägst magister samt klinisk tjänstgöring under handledning.

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

Målet kan tränas i den kliniska tjänstgöringen genom att ST-fysioterapeuten kritiskt granskar vetenskapliga texter och nya rön samt genom ett kritiskt förhållningssätt till fysioterapeutiska metoder.

Målet kan vidare tränas till exempel genom:

- Deltagande i vetenskaplig sammankomst och yrkesrelaterade sammankomster
- Deltagande i Fysioterapeuternas studiecirkel om evidens
- Presentation av vetenskapligt arbete

Diskussionsförslag i handledning

- Hur förhåller sig ST-fysioterapeuten till de metoder som hen använder?
- Vilka kunskapsstöd använder sig ST-fysioterapeuten av i sin kliniska tjänstgöring?
- Hur ser strukturen och ansvaret ut för uppdatering av dessa?
- Vilka kunskapsunderlag har ST-fysioterapeuten tillgång till via sin arbetsplats?
- Hur kan den evidensbaserade hälso- och sjukvården utvecklas på arbetsplatsen?
- Hur hanterar ST-fysioterapeuten om en patient har önskemål om en icke-evidensbaserad metod?

Mål I B. Medarbetarskap, ledarskap och pedagogik

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> • Ha kompetens att leda arbetet med kontinuerligt lärande bland fysioterapeuter • Ha kompetens att handleda medarbetare och studenter • Ha kompetens att planera och genomföra undervisning • Ha kompetens att arbeta i interprofessionella team 	Klinisk tjänstgöring under handledning Kurs/-er	Intyg om klinisk tjänstgöring Intyg om genomförd kurs/-er Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdade av handledare

Mål I B är en del i specialistfysioterapeutens bas. För att uppnå målet krävs att ST-fysioterapeuten under hela utbildningsperioden kontinuerligt analyserar och reflekterar kring medarbetarskap, ledarskap och pedagogik.

Måluppfyllnad: För måluppfyllnad ska specialistfysioterapeuten i sin verksamhet vara kunskapsbärare, kunskapsförmedlare och kunskapsutvecklare. Vidare förväntas ST-fysioterapeuten kontinuerligt medverka i och facilitera interprofessionellt arbete såsom interprofessionella teamronder där man lär med, om och av varandra.

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

Målet kan tränas i den kliniska tjänstgöringen och aktiviteter bör planeras in under hela utbildningsperioden. Kontinuerligt lärande kan uppnås genom att ST-fysioterapeuten tillsammans med handledaren reflekterar kring sin egen kompetensnivå, identifierar egna behov av kompetensutveckling samt utvecklar metoder för att inhämta ny kunskap och utveckla sin kompetens. Målet kan tränas genom att göra en analys av arbetsplatsens metoder för kontinuerligt lärande bland fysioterapeuter. Vidare rekommenderas att ST-fysioterapeuten kontinuerligt under utbildningsperioden leder patientskolor, håller i internutbildning eller liknande aktiviteter.Handledning av grundutbildningsstudenter alternativt mentorskap för nyanställda kollegor rekommenderas.

Diskussionsförslag i handledning:

- Analysera samarbetet i de vårdteam ST-fysioterapeuten ingår i/har insyn i utifrån vad som fungerar bra och vad som kan utvecklas.
- Analysera den egna kompetensen och lärandet samt identifiera egna behov av kompetensutveckling
- Analysera hur konflikter hanteras, till exempel med patient, medarbetare eller närstående?
- Reflektion kring den egna rollen som handledare.

Kurser: Högskolekurs i handledning alternativt andra utbildningstillfällen ordnat av exempelvis högskola, region, Fysioterapeuterna.

Mål I C. Personcentrerad vård, etik, mångfald och jämlikhet

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> • Ha kompetens att bemöta människor som unika personer och med respekt oberoende av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder • Kunna identifiera och hantera etiska problem och analysera dessa på ett strukturerat sätt • Kunna hantera värdekonflikter i det dagliga arbetet • Ha kompetens att möta personer utsatta för våld i nära relationer 	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om klinisk tjänstgöring Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdade av handledare

Mål I C är en del i specialistfysioterapeutens bas. För att uppnå målet krävs att ST-fysioterapeuten under hela utbildningsperioden kontinuerligt analysera och reflekterar kring personcentrerad hälso- och sjukvård, etiska frågeställningar, mångfald och jämlikhet.

Måluppfyllnad: Momenten kan tränas genom att under hela utbildningsperioden och under handledning lära sig att identifiera, analysera, strukturera och hantera frågor som rör etik, mångfald och jämlikhet.

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

Samtliga delar i mål I C kan tränas i den kliniska tjänstgöringen. För godkännande ska ST-fysioterapeuten ha kännedom om den egna verksamhetens arbete utifrån diskrimineringslagen.

För vidare kunskap om våld i nära relationer se: Nationellt centrum för kvinnofrid: <https://www.nck.uu.se/>

Diskussionsförslag i handledning:

- Hur ser mina egna normer, fördomar, och etiska värderingar ut?
- Hur relaterar de till den egna verksamhetens policy i dessa ämnen?
- Etiska problemställningar från patientmöten, exempelvis önskemål från patient eller närstående vad gäller utrednings- och behandlingsåtgärder
- Genomföra tolksamtal och reflektera kring skillnader mellan tolksamtal från övriga samtal

Mål I D. Systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> • Kritiskt kunna granska den egna verksamheten och kunna genomföra en risk- och händelseanalys • Systematiskt kunna arbeta för integrering av nya åtgärder, processer, rutiner och tekniker och metoder i det dagliga hälso- och sjukvårdsarbetet 	Klinisk tjänstgöring under handledning Genomföra ett kvalitets- och förbättringsarbete inom verksamheten med hjälp av en vedertagen metod	Intyg om klinisk tjänstgöring Intyg om genomfört förbättringsarbete utfärdat av handledare Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdade av handledare

Mål I D beskriver specialistfysioterapeutens roll i verksamhetens utveckling och patientsäkerhetsarbete. För att uppnå målet krävs att ST-fysioterapeuten under hela utbildningsperioden är delaktig och sätter sig in i verksamhetens rutiner för risk- och händelseanalys.

Måluppfyllnad: Samtliga delar i mål I D kan tränas i den kliniska tjänstgöringen. För godkännande krävs genomförande av ett förbättringsarbete inom den egna verksamheten eventuellt i samarbete med andra.

Exempel på förbättringsarbeten kan vara att förbättra vårdkedjan för en viss patientgrupp alternativt utveckla eller revidera patientinformation. Det kan även vara att medverka i en arbetsgrupp för att förbättra effektiviteten eller flödet i en process på kliniken. I detta mål specificeras ej omfattningen av arbetet. Däremot är det ett krav att etablerade verktyg och metoder i förbättringskunskap används i arbetet.

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

För vidare kunskap om förbättringskunskap, ta gärna stöd av Nationell plattformen för förbättringskunskap, <https://forbattringskunskap.se>. Här finns stöd och hjälp för arbetet att ändra arbetssätt och system samt tips om metoder, verktyg och stöd för utveckling inom detta område.

Diskussionsförslag i handledning

- Reflektera kring egna patientfall där risker uppstått
- Hur upptäcker och anmäler man brister i verksamheten och hur hanteras avvikelser?
- Hur ser verksamhetens patientsäkerhetsarbete ut och hur skulle patientsäkerheten kunna utvecklas vidare?
- Hur arbetar den egna verksamheten med systematiska förbättringar och vilka metoder används?

Mål I E. Hälsofrämjande arbete

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> • Behärska att vägleda patienter i frågor om levnadsvanor i sjukdomsförebyggande och behandlade syfte eller för att förbättra sjukdomsprognos • Ha fördjupad kunskap inom beteendemedicin och beteendemedicinska tillämpningar i prevention, bedömning och behandling 	Klinisk tjänstgöring under handledning Kurs/-er	Intyg om klinisk tjänstgöring Intyg om genomförd kurs/-er Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdade av handledare

Specialistfysioterapeuten arbetar aktivt med hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande metoder och använder sig av etablerade beteendemedicinska principer.

Måluppfyllnad: Målet kan tränas i den kliniska tjänstgöringen och för godkännande krävs att specialistfysioterapeuten arbetar strukturerat utifrån ett beteendemedicinskt och hälsofrämjande förhållningssätt

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

Fördjupning av kunskap genom inläsning och uppdatering av aktuell litteratur med läslogg till exempel Socialstyrelsens Nationella riktlinjer, Folkhälsomyndighetens riktlinjer samt FYSS.

Kurser: Högskolekurs/-er eller metodkurs inom det beteendemedicinska området eller motsvarande, till exempel genom egen teoretisk fördjupning av kunskap genom inläsning och uppdatering av aktuell litteratur med läslogg.

Mål I F. Läkemedel

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> Kunna förhålla sig till förekommande läkemedel i relation till fysioterapeutiska interventioner 	Klinisk tjänstgöring under handledning Auskultation	Intyg om klinisk tjänstgöring Intyg om auskultation Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdade av handledare

Målet syftar till att ST-fysioterapeuten ska ha kännedom om de vanligast förekommande läkemedlen, dess eventuella biverkningar och hur de kan påverka fysioterapeutisk intervention.

Måluppfyllnad: För måluppfyllnad ska den specialistkompetenta fysioterapeuten kunna planera insatser med hänsyn till aktuell läkemedelsbehandling.

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

Detta mål kan tränas under hela utbildningsperioden till exempel genom att ST-fysioterapeuten med hjälp av en för ämnet kompetent person, utifrån specifika patientfall gå igenom läkemedelslistor i relation till fysioterapeutisk intervention. Diskussion av patientfall.

Lärandemål för specialistområdet arbetshälsa och ergonomi

Mål II A. Arbetsliv och hälsa

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> • Ha fördjupad kunskap om sambanden människa-teknik-organisation (MTO) och samhällets inverkan på individens förmåga att vara i arbete • Ha fördjupad kunskap om människans mentala och fysiska hälsa och levnadsvanor i relation till arbete • Behärska att integrera dessa kunskaper i främjande, förebyggande och rehabiliterande åtgärder som möjliggör ett hållbart arbetsliv • Behärska att genomföra kvalificerade bedömningar av individers hälsa, funktion och aktivitet, levnadsvanor och arbetsförmåga och ge råd om lämpliga åtgärder • Behärska att integrera dessa kunskaper vid bedömning och kunna relatera till hälsoekonomiska aspekter 	Klinisk tjänstgöring under handledning Kurs/-er Auskultation	Intyg om klinisk tjänstgöring Intyg om genomförd kurs/-er Intyg om auskultation Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdade av handledare

Mål II A är basen i specialiteten. För att uppnå målet krävs att ST-fysioterapeuten under hela utbildningsperioden kontinuerligt arbetar med individer, grupper och organisationer i arbetslivet. Detta kan ske inom verksamhet så som företagshälsa, arbets- och miljömedicinsk klinik eller motsvarande.

Måloppfyllnad: Teoretiskt kunna redogöra för och tillämpa kunskaper om sambanden människa-teknik-organisation (MTO) och hur samhället inverkar på

individens förmåga att vara i arbete. Behärska att, ur ett ergonomiskt perspektiv, genomföra kvalificerade bedömningar och åtgärder för hälsa, funktion och aktivitet, levnadsvanor och arbetsförmåga på individ-, grupp- och organisationsnivå.

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

Auskultation: För breddning inom specialistområdet kan auskultation ske utanför den egna verksamheten. Auskultation på annan vårdenhet inom primärvård eller annan vårdform rekommenderas och kan ske med företagssköterska, företagsläkare, arbetsmiljöingenjör, psykolog/beteendevetare inom arbetshälsa och organisation. Därutöver rekommenderas auskultation eller studiebesök på Arbets- och miljömedicinsk klinik.

Intra- och interprofessionell reflektion i grupp: ST-fysioterapeuten ska delta i kollegial fortbildning och kvalitetsutveckling, genom regelbundna reflektioner och diskussioner i grupp.

Analys: Skriva en kort analys av en arbetsplats/organisation där föreslagna åtgärder relateras till hälsoekonomiska aspekter.

Diskussionsförslag i handledning: Utgå från aktuella ärenden och reflektera kritiskt över valda arbetsmetoder och åtgärder på individ- grupp- och organisationsnivå. Hälsoekonomiska aspekter ska beaktas.

Kurs: Högskolekurser relevanta för specialistområdet på avancerad nivå. Utbildningen ska omfatta: belastningsergonomi, riskbedömning, arbetsförmåga och arbetsanpassning, organisatorisk och social arbetsmiljö samt arbetsmiljölagstiftning. Kurser som inte ges av högskola eller universitet kan vara relevanta. Exempel på sådana kurser kan vara metodkurser som ges av Arbets- och miljömedicinsk klinik och Arbetsmiljöverket.

Mål II B. Systematiskt arbetsmiljöarbete

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> Behärska att ge stöd till arbetsledning och arbetsorganisation i att tillämpa ett systematiskt arbetsmiljöarbete Ha kunskap om genomförande av grundläggande analyser av fysisk, organisatorisk och social arbetsmiljö Behärska att genomföra kvalificerade belastningsergonomiska analyser av arbetet på individ-, grupp- och organisationsnivå, samt föreslå åtgärder och bistå arbetsledning vid implementering av sådana 	Klinisk tjänstgöring under handledning Kurs/-er Auskultation	Intyg om klinisk tjänstgöring Intyg om genomförd kurs/-er Intyg om auskultation Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdade av handledare

Det systematiska arbetsmiljöarbetet utgör grunden för arbetsgivarens arbete med att säkerställa en god och säker arbetsmiljö. Specialistfysioterapeuten förväntas kunna stödja och bistå arbetsgivaren i arbetet.

Måluppfyllnad: Teoretiskt kunna redogöra för och tillämpa kunskaper i behandling i systematiskt arbetsmiljöarbete. Utifrån ett MTO-perspektiv kunna genomföra kvalificerade belastningsergonomiska analyser av arbetet på individ-, grupp- och organisationsnivå samt kunna föreslå åtgärder och bistå arbetsledning vid implementering. Fysioterapeuten ska under eget ansvar aktivt medverka i att genomföra aktiviteter kopplat till det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

Diskussionsförslag i handledning: ST-fysioterapeuten och handledare kan utgå från aktuella ärenden och kritiskt reflektera över valda arbetsmetoder och åtgärder som genomförts/föreslagits.

Reflektion kring riskbedömningar med åtgärdsförslag och uppföljningar av dessa.

Intra- och interprofessionell reflektion i grupp: ST-fysioterapeuten ska delta i kollegial fortbildning och kvalitetsutveckling, genom regelbundna reflektioner och diskussioner i grupp.

Kurs: Relevanta högskolekurser på avancerad nivå. Utbildningen ska omfatta: riskbedömning, organisatorisk och social arbetsmiljö, belastningsergonomi, systematiskt arbetsmiljöarbete samt lagstiftning. Även utbildning utanför högskola/universitet är av stor relevans. Sådana utbildningar kan ges av till exempel Arbets- och miljömedicinsk klinik eller Arbetsmiljöverket.

Auskultation: För breddning inom specialistområdet kan auskultation ske utanför den egna verksamheten. Auskultationer kan ske hos psykolog/beteendevetare inom arbetshälsa och organisation samt arbetsmiljöingenjör.

Mål II C. Lagstiftning inom arbetsmiljö- och socialförsäkringsområdet

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> • Ha fördjupad kunskap om aktuell lagstiftning och riktlinjer avseende arbetsmiljö och försäkringsmedicin • Behärska att systematiskt integrera dessa kunskaper i det dagliga arbetet 	Klinisk tjänstgöring under handledning Kurs/-er Auskultation	Intyg om klinisk tjänstgöring Intyg om genomförd kurs/-er Intyg om auskultation Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdade av handledare

Mål C är en del i specialitetens bas. Inom specialistområdet har lagstiftning en central betydelse, exempelvis inom arbetsmiljö och socialförsäkring.

Måloppfyllnad: Teoretiskt kunna redogöra för och tillämpa kunskap inom lagstiftning av relevans för området samt kunna tillämpa denna i sin yrkesutövning och i relation till arbetsgivare, anställda och andra aktörer. Ha god kännedom om riktlinjer av relevans för arbetsmiljö- och socialförsäkringsområdet.

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

Auskultation: Auskultationer hos Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket.

Kurs: Högskolekurser alternativt andra kurser relevant för specialistområdet som utgår från uppsatta lärandemål. Exempel på sådana kurser kan vara kurser som ges av Arbetsmiljöverket, Myndigheten för arbetsmiljökunskap, Socialstyrelsen eller motsvarande.

Mål II D. Utbildning, handledning och etik

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> Behärska att genomföra utbildningar inom fältet arbetshälsa, riktade till arbetsgrupper, arbetsorganisationer samt arbetsledning Behärska att opartiskt kommunicera med arbetsledning samt berörda myndigheter, och presentera utredningar och förslag på åtgärder Behärska att, i samverkan med andra professioner, bidra till metod- och verksamhetsutveckling på uppdragsgivarens arbetsplats och på den egna arbetsplatsen Ha kunskap om och förståelse för etiska dilemman som kan uppstå inom arbetsmiljö och arbetshälsa och kunna ta hänsyn till dessa i kontakt med arbetsgivare och myndigheter 	Klinisk tjänstgöring under handledning Kurs/-er	Intyg om klinisk tjänstgöring Intyg om genomförd kurs/-er

Inom specialiseringen arbetshälsa omfattar uppdragen utöver individer också kontakt med arbetsledning, organisationer och arbetsgrupper. Det är av största vikt att specialistfysioterapeuten förstår sin roll och kan inta en opartisk position. Vidare har specialistfysioterapeuten inom arbetshälsa och ergonomi ofta undervisande uppdrag för olika branscher och nivåer inom organisationer varför det ställs stora krav på pedagogisk skicklighet.

Måluppfyllnad: Med fokus på ergonomi kunna genomföra utbildningar och behärska att bidra till metod- och verksamhetsutveckling med förståelse för etiska dilemman som kan uppstå inom arbetsmiljö och arbetshälsa och kunna ta hänsyn till detta i kontakt med arbetsgivare och myndigheter.

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

Diskussionsförslag i handledning:

- ST-fysioterapeuten och handledare kan utgå från aktuella ärenden och kritiskt reflektera över etiska frågeställningar som uppkommit på individ- grupp- och organisationsnivå.
- Ha fördjupad etisk reflektion kring enstaka patientfall med handledare och presentation av fallet i lämpligt forum.

Intra- och interprofessionell reflektion i grupp: ST-fysioterapeuten ska delta i kollegial fortbildning och kvalitetsutveckling, genom regelbundna reflektioner och diskussioner i grupp.

Kurs: ST-fysioterapeuten ska ha genomfört relevanta, strukturerade utbildningar som utgår från uppsatta utbildningsmål. Exempel på sådana kurser kan vara metodkurser som ges av Arbets- och miljömedicinsk klinik, projektledning, pedagogiska kurser och/eller presentationsteknik.

Mål II E. Biomekanik och arbetsfysiologi

Lärandemål	Utbildningsaktivitet	Intyg
Specialistfysioterapeuten ska: <ul style="list-style-type: none"> • Ha kunskap om biomekaniska begrepp och beräkningsmetoder kopplat till arbete, för att självständigt kunna göra bedömningar och ge förslag på åtgärder • Ha kunskap om arbetsfysiologiska teorier och bedömningsmetoder i relation till arbete, för att självständigt kunna göra sådana bedömningar och ge förslag på åtgärder. 	Klinisk tjänstgöring under handledning Kurs/-er Auskultation	Intyg om klinisk tjänstgöring Intyg om genomförd kurs/-er Intyg om auskultation Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdade av handledare

För att kunna göra relevanta och korrekta belastningsergonomiska analyser och föreslå relevanta åtgärder, krävs kunskaper inom biomekanik och arbetsfysiologi. Detta är en viktig del för teamet på företagshälsan då den specialistkompetenta fysioterapeuten ofta är den som innehar denna kompetens i teamet. Arbete ska omfatta bedömningar och åtgärder på individ-, grupp- och organisationsnivå.

Måluppfyllnad: Teoretiskt kunna redogöra för och tillämpa kunskaper i biomekaniska begrepp och beräkningsmetoder för att självständigt kunna göra sådana bedömningar och ge förslag på åtgärder samt ha kunskap om arbetsfysiologiska teorier.

Rekommenderade utbildningsaktiviteter

Diskussionsförslag i handledning: ST-fysioterapeuten och handledare kan utgå från aktuella ärenden och kritiskt reflektera över belastningsergonomiska frågeställningar som uppkommit på individ- grupp- och organisationsnivå.

Intra- och interprofessionell reflektion i grupp: ST-fysioterapeuten ska delta i kollegial fortbildning och kvalitetsutveckling, genom regelbundna reflektioner och diskussioner i grupp.

Kurs: ST-fysioterapeuten ska ha genomfört relevanta, strukturerade utbildningar som utgår från uppsatta utbildningsmål. Dessa kurser kan vara i varierande omfattning och längd, samt kan ges av högskola eller universitet, men kan också

vara metodkurser som ges av Arbets- och miljömedicinsk klinik eller motsvarande.

Rekommenderade förutsättningar för ST-utbildning

Tjänstgöringen under utbildningen bör ge en för alla specialister inom området gemensam kompetens. Specialistutbildningen bör planeras noggrant för att möjliggöra inhämtande av relevanta kunskaper och färdigheter. För att säkerställa att relevanta utbildningar möjliggörs, är det viktigt att redan i ett tidigt stadium av utbildningen få en överblick över var och när sådana utbildningar erbjuds. Huvuddelen av de nödvändiga kompetenserna kan inhämtas och utvecklas via studier på avancerad nivå samt via tjänstgöring på en företagshälsa och/eller arbets- och miljömedicinsk klinik. Det är viktigt att ST-fysioterapeuten erhåller erfarenhet av olika sätt att arbeta inom fältet arbetshälsa och ergonomi, genom att få möjlighet att arbeta med individ-, grupp- och organisationsärenden. För att fullt ut förstå sin roll som specialist-fysioterapeut inom området arbetshälsa och ergonomi, så måste ST-fysioterapeuten också ta del av andra professioners perspektiv på området. Detta sker lämpligen genom olika typer av auskultationer samt arbete i ett team på företagshälsan. Vidare bör ST-fysioterapeuten få möjlighet att samverka med arbetsgivare och relevanta myndigheter såsom Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket.

För att uppnå specialistkompetens inom arbetshälsa och ergonomi är det, förutom handledning, nödvändigt med kollegial fortbildning och kvalitetsutveckling till exempel genom inomprofessionell diskussion och reflexion. Det är också av största vikt att få arbeta parallellt med erfarna och redan specialistkompetenta kollegor.